

### Genel puanlama ilkeleri

- Örnek cevaplar yol göstericidir; anlam bakımından doğru ve eş değer her cevap tam puan alır. Ezber cümle aranmaz.
- Her ölçüt ayrı değerlendirilir; ölçütü kısmen karşılayan cevaplara, ilgili notta belirtilen kısmi puan verilir.
- Yanlış bilgi içeren kısım, ilgili ölçütten puan almaz; cevabın doğru olan diğer kısımları ayrıca puanlanır.
- Yazım ve noktalama hataları anlamı bozmuyorsa puan kırılmaz.
- Her sorudaki ölçüt puanlarının toplamı, o sorunun puanına eşittir.

| Soru   | Başlık                      | Öğrenme çıktısı | Puan |
|--------|-----------------------------|-----------------|------|
| 1      | Devleti kurtarma reçeteleri | İTA.8.1.1       | 10   |
| 2      | Mustafa'ya "Kemal" adı      | İTA.8.1.2       | 15   |
| 3      | Sofya'da bir askerî ataşe   | İTA.8.1.3       | 15   |
| 4      | Kafkasya'da kış             | İTA.8.1.4       | 15   |
| 5      | Saraybosna'dan dünyaya      | İTA.8.2.1       | 15   |
| 6      | Yavuz ve Midilli            | İTA.8.2.2       | 15   |
| 7      | "Geldikleri gibi giderler"  | İTA.8.2.3       | 15   |
| TOPLAM |                             |                 | 100  |

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

İTA.8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

İTA.8.2.1. Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.

İTA.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.

1

## Devleti kurtarma reçeteleri

10 PUAN

a) Her görüşün hangi fikir akımına ait olduğunu yazınız. (8 puan)

**Örnek cevap:** A: İslamcılık. B: Osmanlıcılık. C: Batıcılık. D: Türkçülük.

| Puanlama ölçütü      | Puan     |
|----------------------|----------|
| A – İslamcılık       | 2        |
| B – Osmanlıcılık     | 2        |
| C – Batıcılık        | 2        |
| D – Türkçülük        | 2        |
| <b>Madde toplamı</b> | <b>8</b> |

b) Bu akımların hepsinin ortak amacı nedir? (2 puan)

**Örnek cevap:** Devleti parçalanmaktan kurtarmak.

| Puanlama ölçütü                 | Puan     |
|---------------------------------|----------|
| Devleti parçalanmaktan kurtarma | 2        |
| <b>Madde toplamı</b>            | <b>2</b> |

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar.

2

## Mustafa'ya "Kemal" adı

15 PUAN

a) Mustafa'nın askerî okula yönelmesinde etkili olan çocukluk gözlemi nedir? Bu durumdan onun hangi özelliğine ulaşılabilir? (6 puan)

**Örnek cevap:** Selanik sokaklarında gördüğü üniformalı subaylardan etkilenmesi. Hedef koyup ona ulaşmak için çalışması onun kararlılığını (idealistliğini) gösterir.

| Puanlama ölçütü                                | Puan     |
|------------------------------------------------|----------|
| Üniformalı subaylardan etkilenme               | 3        |
| Kararlılık, idealistlik gibi uygun bir özellik | 3        |
| <b>Madde toplamı</b>                           | <b>6</b> |

b) "Kemal" adının verilmesi Mustafa'nın öğrencilik yıllarıyla ilgili neyi gösterir? (4 puan)

**Örnek cevap:** Derslerde başarılı ve dikkat çeken bir öğrenci olduğunu gösterir.

| Puanlama ölçütü                    | Puan     |
|------------------------------------|----------|
| Başarılı öğrenci olduğunu belirtme | 4        |
| <b>Madde toplamı</b>               | <b>4</b> |

c) Mustafa Kemal'in matematiğe olan ilgisinin sonraki hayatına yansımalarına bir örnek veriniz ve bu ilgiyi bir kişilik özelliğiyle ilişkilendiriniz. (5 puan)

**Örnek cevap:** Geometri kitabı yazması. Matematiğe ilgisi onun mantıklı ve gerçekçi düşünen, akla ve bilime önem veren yönüyle ilişkilidir.

| Puanlama ölçütü                                            | Puan     |
|------------------------------------------------------------|----------|
| Geometri kitabı örneği                                     | 2        |
| Mantıklılık / akla ve bilime önem verme ile ilişkilendirme | 3        |
| <b>Madde toplamı</b>                                       | <b>5</b> |

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

3

## Sofya'da bir askerî ataşe

15 PUAN

a) Sofya'daki faaliyetlerinin Mustafa Kemal'in fikir hayatına iki katkısını açıklayınız. (6 puan)

**Örnek cevap:** Avrupa'nın siyasi ve sosyal hayatını yakından tanıdı; Balkanlarda kalan Türklerin durumunu öğrendi; parlamenter sistemi gözlemledi.

| Puanlama ölçütü | Puan |
|-----------------|------|
| 1. katkı        | 3    |
| 2. katkı        | 3    |
| Madde toplamı   | 6    |

b) Bulgar Meclisi'ni izleyip rapor hazırlaması onun hangi yönünü gösterir? (5 puan)

**Örnek cevap:** Gözlemci, araştırmacı ve ileri görüşlü yönünü; ülke sorunlarına duyarlılığını gösterir.

| Puanlama ölçütü               | Puan |
|-------------------------------|------|
| Uygun özellik ve kısa gerekçe | 5    |
| Madde toplamı                 | 5    |

c) Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen dört şehrin bugün hangi ülkelerin sınırları içinde olduğunu yazınız. (4 puan)

**Örnek cevap:** Selanik – Yunanistan; Manastır – Makedonya (Kuzey Makedonya); Sofya – Bulgaristan; İstanbul – Türkiye.

| Puanlama ölçütü | Puan |
|-----------------|------|
| Selanik         | 1    |
| Manastır        | 1    |
| Sofya           | 1    |
| İstanbul        | 1    |
| Madde toplamı   | 4    |

## Kısmi puanlama ve değerlendirme notu

- c maddesinde Manastır için "Makedonya" ya da "Kuzey Makedonya" kabul edilir.

İTA.8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar.

4

## Kafkasya'da kış

15 PUAN

a) Mustafa Kemal'in bu cephedeki başarısının iki nedenini metinden yararlanarak yazınız. (6 puan)

**Örnek cevap:** Dağınık birlikleri bir araya getirmesi; eksiklikleri tamamlaması.

| Puanlama ölçütü | Puan |
|-----------------|------|
| 1. neden        | 3    |
| 2. neden        | 3    |
| Madde toplamı   | 6    |

b) Bu başarı hangi kişilik özelliğini açıkça gösterir? Açıklayınız. (5 puan)

**Örnek cevap:** Sabır ve disiplin anlayışı (planlı çalışma da kabul edilir); önce birlikleri düzenleyip hazırlık yapmış, ardından harekete geçmiştir.

| Puanlama ölçütü               | Puan |
|-------------------------------|------|
| Sabır ve disiplin / planlılık | 2    |
| Açıklama                      | 3    |
| Madde toplamı                 | 5    |

c) Cephedeki ilk yenilgi ile Mustafa Kemal'in başarısını karşılaştırarak bir çıkarımda bulununuz. (4 puan)

**Örnek cevap:** Hazırlıksız girilen harekât başarısız olurken planlı ve hazırlıklı yürütülen harekât başarıya ulaşmıştır.

| Puanlama ölçütü                           | Puan     |
|-------------------------------------------|----------|
| Hazırlık/planlılık farkına dayalı çıkarım | 4        |
| <b>Madde toplamı</b>                      | <b>4</b> |

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir.

**5****Saraybosna'dan dünyaya****15 PUAN**

a) Kartları olayların oluş sırasına göre harfleriyle sıralayınız. (6 puan)

**Örnek cevap:** B – D – E – A – C.

| Puanlama ölçütü                                        | Puan     |
|--------------------------------------------------------|----------|
| Doğru sıralama (her doğru konum için puan, en fazla 6) | 6        |
| <b>Madde toplamı</b>                                   | <b>6</b> |

b) Bir suikastın kısa sürede büyük bir savaşa dönüşmesini blok sistemiyle açıklayınız. (5 puan)

**Örnek cevap:** Devletler önceden bloklar hâlinde birbirine bağlanmıştı; bir devlet savaşa girince müttefikleri de zincirleme olarak savaşa katıldı.

| Puanlama ölçütü                            | Puan     |
|--------------------------------------------|----------|
| Blokların / ittifakların zincirleme etkisi | 5        |
| <b>Madde toplamı</b>                       | <b>5</b> |

c) Bu savaşa "dünya savaşı" denmesinin nedenini yazınız. (4 puan)

**Örnek cevap:** Yirminin üzerinde devletin katıldığı, Avrupa'dan diğer kıtalara yayılan, o tarihe kadar eşi görülmemiş büyüklükte bir savaştır.

| Puanlama ölçütü                                     | Puan     |
|-----------------------------------------------------|----------|
| Çok sayıda devlet ya da birden fazla kıtaya yayılma | 4        |
| <b>Madde toplamı</b>                                | <b>4</b> |

**Kısmi puanlama ve değerlendirme notu**

- a maddesinde B ilk sırada ve D ikinci sırada doğruysa en az 2 puan; tam doğru sıralama 6 puan alır. Diğer kısmi durumlarda doğru konumdaki her kart için 1 puan verilir (en fazla 5).

İTA.8.2.1. Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.

**6****Yavuz ve Midilli****15 PUAN**

a) Osmanlı Devleti'nin savaşa girme nedenlerinden ikisini yazınız. (6 puan)

**Örnek cevap:** Kaybettiği toprakları geri alma düşüncesi; yalnızlıktan kurtulma; Almanya'nın savaşı kazanacağına inanç; coğrafi konum nedeniyle savaş dışında kalmanın zorluğu; kapitülasyonlardan kurtulma (herhangi ikisi).

| Puanlama ölçütü      | Puan     |
|----------------------|----------|
| 1. neden             | 3        |
| 2. neden             | 3        |
| <b>Madde toplamı</b> | <b>6</b> |

b) İngiltere'nin gemilere el koymasının Osmanlı'nın tarafını belirlemesine etkisini açıklayınız. (4 puan)

**Örnek cevap:** Osmanlı'nın İngiltere'ye güvenini sarstı ve onu Almanya'ya daha çok yaklaştırdı.

| Puanlama ölçütü                                   | Puan     |
|---------------------------------------------------|----------|
| İtilaf'a güvenin azalması / Almanya'ya yakınlaşma | 4        |
| <b>Madde toplamı</b>                              | <b>4</b> |

c) Metindeki gelişmelerden Osmanlı Devleti'nin savaşa girişiyle ilgili hangi çıkarımı yapabilirsiniz? (5 puan)

**Örnek cevap:** Osmanlı Devleti savaşa resmî bir kararla değil, Alman gemilerinin saldırısıyla fiilen sürüklenmiş; tarafsız kalma imkânı bulamamıştır.

| Puanlama ölçütü                                 | Puan     |
|-------------------------------------------------|----------|
| Fiilen / oldubittiyle savaşa girildiği çıkarımı | 5        |
| <b>Madde toplamı</b>                            | <b>5</b> |

İTA.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur.

## 7

### "Geldikleri gibi giderler"

15 PUAN

a) Mustafa Kemal'in sözü işgal karşısındaki hangi tutumunu yansıtır? (5 puan)

**Örnek cevap:** İşgali kabullenmeyen, kararlı ve geleceğe umutla bakan bir tutum; işgalin geçici olduğuna inanması.

| Puanlama ölçütü                         | Puan     |
|-----------------------------------------|----------|
| Kararlılık / işgali kabul etmeme / umut | 5        |
| <b>Madde toplamı</b>                    | <b>5</b> |

b) Metne göre Osmanlı yönetiminin tutumunu Mustafa Kemal'in tutumuyla karşılaştırınız. (5 puan)

**Örnek cevap:** Osmanlı yönetimi vatanın kurtuluşu için etkili bir adım atmamış, işgaller karşısında sessiz kalmıştır. Mustafa Kemal ise kurtuluş için çare aramış, çözüm üretmeye çalışmıştır.

| Puanlama ölçütü                          | Puan     |
|------------------------------------------|----------|
| Osmanlı yönetiminin pasif/etkisiz tutumu | 2        |
| Mustafa Kemal'in çözüm arayan tutumu     | 3        |
| <b>Madde toplamı</b>                     | <b>5</b> |

c) Mondros'un 7. maddesinin İtilaf Devletleri'ne nasıl bir imkân sağladığını açıklayınız. (5 puan)

**Örnek cevap:** Güvenliklerini tehdit eden bir durum ortaya çıkarsa istedikleri yeri işgal edebileceklerdi; bu madde Anadolu'yu işgallere açık hâle getirdi.

| Puanlama ölçütü                                   | Puan     |
|---------------------------------------------------|----------|
| Güvenlik gerekçesiyle istedikleri yeri işgal etme | 3        |
| Anadolu'nun işgale açılması                       | 2        |
| <b>Madde toplamı</b>                              | <b>5</b> |

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder.